

Ivan Šnapka

**NUMISMATICKÉ PAMÁTKY
STAVŮ A ŠLECHTY
NA ÚZEMÍ KORUNY ČESKÉ**

Obsah

Titulní strana	1
Obsah	3
Předmluva	5
Řazení publikace a popisy	6
Auerspergové	7
Batthyányové	12
Arnošt Bavorský – Ernst von Bayern	16
Berchtoldové z Uherčic	18
Berkové z Dubé a Lipé	19
Bieberštejnové	23
Bubnové z Litic	24
Budovcové z Budova	26
Páni z Častolovic a Lichtenburka	28
Černínové z Chudenic	31
Dietrichsteinové	32
Eggenbergové	44
Esterházyové	60
Fürstenbergové	63
Gryspekové z Gryspachu	73
Hanavští – knížata z Hanau	78
Harantové z Polžic a Bezdržic	79
Hardeggové z Kladska	80
Harrachové	84
Hlavsové z Liboslavi	87
Chotkové z Chotkova	89
Jessenští	90
Khevenhüllerové	92
Kinští	97
Koberové z Koberšperku	99
Kochanové z Prachové	101
Kolowratové	102
Kounicové	104
Kozel Zikmund z Rýzntálu	107
Krajiřové z Krajku	108
Krnovské knížectví	109
Krocínové z Drahobejle	149
Páni z Kunštátu a Poděbrad	150
Liechtensteinové	153
Lobkovicové	183
Lokšanové z Lokšan	209
Mansfeldové a Colloredo - Mansfeldové	210
Martinicové	215
Metternichové	216
Vladykové z Michalovic	221
Mitrovští z Mitrovic a Nemyše	222
Myslíkové z Hyršova	224
Nádherní z Borutína	225
Nepolyský Bořek ze Záchrašťan	226
Nosticové (Nostitz – Rieneck)	227
Opavské knížectví	230
Orsini - Rosenbergové	232
Ostrovcové z Kralovic	234
Paarové	235
Pernštejnové – Páni z Pernštejna	238
Pětipeští z Chýš a Egerberka	244
Píseční z Kranichfeldu	245
Podstatští z Prusinovic	247
Radečtí z Radče	249
Ringhofferové	258
Rogendorfové	260
Rožmberkové	261

Schirndingerové ze Schirndingu	274
Schlickové - Šlikové	275
Schwarzenbergové	313
Sinzenedorfové	339
Smiřičtí ze Smiřic	342
Sprinzensteinové	343
Škrétové Šotnovští ze Závovic	345
Šporkové	348
Šternberkové	352
Šultys Jan z Felsdorfu	355
Těšínské knížectví	356
Thurn - Taxisové	395
Trautsonové	402
Trčkové z Lípy	413
Valdštejnové	415
Verdenberkové	438
Voračičtí z Paběnic	439
Páni z Vrbna	440
Páni z Vřesovic	443
Windischgrätzové	444
Zajícové z Hazmburka	451
Žďárští ze Žďáru	452
Žižkové z Trocnova	453
Literatura a zdroje.	455

Auerspergové

Pětipolý erb před rokem 1630

Auerspergové pocházejí ze Švábska a nejstarší doklady jsou údajně datovány rokem 1087. V 11. století se přestěhovali do Kraňska a jejich sídlem se stal hrad Auersperg, slovinsky Turjak. V 15. století se Pankráč II. a Volkard stali zakladateli dvou hlavních větví rodu. V 17. století se rod rozdělila na hraběcí a knížecí linii, do které byli někteří členové povýšeni. Rod Auerspergů je typickým monarchistickým šlechtickým rodem, který byl vždy loajální vládnoucím Habsburskům. U císařského dvora zastávali jak politické, tak i vojenské vysoké funkce. Do Čech přišli poměrně pozdě, ale i tady věmě hájili zájmy monarchie proti všem vlasteneckým snahám české šlechty i politiků. Auerspergové získali za svoji věmost od vládnoucích Habsburků mnohá vyznamenání a dosáhli významných vojenských, politických i společenských úspěchů. Již v 16. století byl slavným vojevůdcem Andreas (Ondřej) svobodný pán z Auerspergu (1556 - 1593) a proslavil se v bitvách proti Turkům. V 18. století se Auerspergové proslavili jako vojevůdci také proti Napoleonovi například v bitvě u Lipska. Rod se usadil v Čechách v polovině 18. století a získal zde mnoho hmotných statků. Patřilo jim m.j. panství Vlašim se zámkem, palác na Malé Straně, Slatiňany, Zelená hora a jiné. Také ve Slezsku jim patřilo vévodství minsterberské.

Jan Weikhard Auersperg

Prvním z rodu, jenž obdržel mincovní právo, byl Jan (Johann) Weikhard Auersperg (1615 - 1677), kníže a tajný rada. Tento oblíbenec císaře Ferdinanda III. byl velmi obratným politikem a právo ražby mincí (mincovní regál) obdržel od Ferdinanda III. dne 18. září 1653 spojené s velkým palatinátem. Tohoto práva využil k ražbě tolarů (1654) a dukátů (po roce 1663 - 4). Jakožto císařský ministr, v roce 1653 získal od Ferdinanda III. knížecí titul. V roce 1654 mu Ferdinand IV. jakožto český král věnoval odumřelé slezské léno Minsterberk (polsky Ziębice) a povýšil je na vévodství. Jan Weikhard se tak stal nejen prvním knížetem z Auerspergu, ale také vévodou z Minsterberku (německy Herzog von Münsterberg). Politický vliv si udržel i v prvních letech vlády císaře Leopolda I. Údajně se však dopustil velezrady při jednáních s Francií, za což byl v roce 1669 zbaven všech funkcí a od vídeňského dvora doživotně vykázán. Za svoji kariéru se mu podařilo získat mnoho statků, například celé slezské vévodství minsterberské, které však v roce 1791 přešlo na Prusko.

AUE01 Tolar 1654

- Popis: Ag, 28,8 g, 42,0 mm, HS – sprážené
Av: Poprsí knížete čelně s plavými vlasy s řádem zlatého rouna na krku. Dole datum 1654.
Opis: IO WAICCAR D G S R I PRINC AB AVERSPERG
Rv: Pod knížecím kloboukem okrouhlý znak ovitý řádem zlatého rouna.
Opis: COMES IN GOT SCHE ETWELS Ec
Mincovna: Svatý Vít
Reference: KM 3, Dav 3371, Wind 630, Horský 5393, Holzm 1, FrS 2484, Kop 110.1.421

AUE02 Dukát bez let. (po roce 1663 – 1664)

- Popis: Au 988, 3,5 g, 23,0 mm
Av: Poprsí knížete čelně s plavými vlasy.
Opis: IOANN W K D G DVX MVNSTERBERG
Rv: Pod knížecím kloboukem okrouhlý pětipolý znak ovitý řádem zlatého rouna.
Opis: S R I PRINCEPS AB AVERSPERG
Reference: KM 10, Holzm 2, FrS 2483, Kop 110.1.422

AUE01

Poznámka:

HS – sprážené

řezáč želez Hans Seel 1654

podle Kopickeho Sebastian Heyd nebo Sigmund Hunger, Svatý Víť
podle Fialy Sebastian Heyd, Svatý Víť

AUE02

Jindřich kníže Auersperg

Johanův vnuk Jindřich (Heinrich) kníže Auersperg (1696 - 1783) pokračoval v ražbě mincí v mincovně ve Vídni, kde v roce 1762 byly jeho jménem raženy dukáty i tolary. Byl rytířem Řádu zlatého rouna a u císařského dvora zastával mnoho vysokých společenských, politických i vojenských funkcí. Díky dvěma sňatkům získal panství Červený Hrádek, Černou Horu a dědictví rodu Trautsonů se sídlem na zámku ve Vlašimi.

AUE03 Tolar 1762

Popis:

Ag, 28,1 g, 41 mm, raženo 260 kusů, A. WIDEMAN

Av: Poprší knížete zprava s parukou a na krku zavěšeným řádem zlatého rouna.

Opis: HENRICVS S R I PRINCEPS AVRSPERG DVX MINSTERBER

Rv: Pod knížecím kloboukem na hemelinovém pláští osmipolý znak ovinutý řádem zlatého rouna.

Opis: COM IN THENG S C M INTIM CONS ET SVPR STABULI PRAEFECT 1762
Videň

Mincovna:

Reference:

KM 4, Dav 1181, Holz 4, Wind 631, Pol 1, FrS 2485, Kop 110.1.423

AUE04 Dukát 1762

Popis:

Au 986, 3,5 g, A.W.

Mincovna:

Videň

Reference:

Horský 5394, Holz 3

AUE03

Poznámka:

mincmistr Mathias Paul Klemmer, Videň

A.W. a A.WIDEMANN řezáč želez A. Widemann 1762

Grypskové z Gryspachu

Erb Grypsků z Gryspachu

Florián Grypspek

Grypskové (Griespeckové, Griessenbeckové) jsou jednou z nejstarších původně bavorských šlechtických rodin. Předkové jsou doloženi až do 11. století. Rodové sídlo je zámek Griessbach v Dolní Bavorsku. Zakladatelem české větve rodu je Florián Grypspek (1509 – 1588). Vystudoval na italské univerzitě v Boloni římské právo a na pařížské Sorbonně filozofii a teologii. V roce 1530 vstoupil do úřadu na Pražském hradě jako královský sekretář a postupně se vypracoval až do pozice komorního prezidenta (tj. ministra financí). 58 let sloužil českým králům a německým císařům - Habsburkům - Ferdinandu I., Maxmiliánu II. a Rudolfovi II. Jeho úřad přinášel také bohatství a tak postupně získával kaceřovské panství včetně Kralovic, Nelahozevsi (stala se rodovým sídlem), Kočova, Nečtina, Mirošova a Rožmitálu pod Třemšínem. Florián se honosil erbem, který měl zajímavý vývoj a jehož podobu zachytily i osobní medaile, které si dával razit k různým životním příležitostem. První byla z roku 1536 s latinským osobním krédem "Invia virtuti nulla est via (Bez ctnosti není cesta nebo Pro ctnost není žádná cesta nepřekonatelná) a "Improbis labor omnia vincit" (Vytrvalá práce vše překoná). V předbělohorské době byli Grypskové nejbohatší šlechtou v západních Čechách. Jenže z důvodu účasti některých Floriánových synů ve stavovském povstání jim byl konfiskován majetek a poslední člen české linie zemřel roku 1678 ve Střízemiři na Klatovsku.

GRY01 Početní peníz bez let. (1532)

Popis:	Cu, 2,98 g, 25,0 mm
Av:	Erb s přílbicí a klenotem. Opis: FLORIAN GRIESPEK RO REMA A CONSIL
Rv:	Zdobená kosočtvercová tabulka s devítifádkovým nápisem: Q VOD HONE STATI DE TRAHITVR TVRPIDVT INI SER VAT VR Opis: CAMER BOHEM IIS SECRET
Reference:	Doneb 3365
Poznámka:	Raženo k příležitosti uvedení do úřadu komorního prezidenta ve dvou variantách erbu na Av. Varianta s menším erbem.

GRY01 – větší erb

GRY01 – menší erb

GRY02 Medaile 1536

Popis:	-
Av:	Hlava Floriana vpravo. Opis: INVIA VIR TVTI NVLLA EST VIA
Rv:	Válečný motiv tří bojovníků. Opis: IM IMPROBUS LABOR OMNIA VINCIT MD XXXVI
Reference:	Rodová sbírka

GRY14

GRY15 Medaile 1582

Popis: Ag, 13,05 g, 34,0 mm

Av: Poprsí Floriana vpravo.

Rv: Opis: FLORIAN GRIS PECKH

Zdobení oválný rodový erb. Po stranách dělené datum 15 82.

Opis: -

Reference: MiN 106

Poznámka: Odlitek z 19. století z bronzu – Br litý.

GRY15

GRY15 – odlitek z 19. století

GRY16 Medaile 1596

Popis: Ag, 15,27 g, 36,0 mm

Av: Poprsí Floriana vpravo.

Rv: Opis: FLORIAN GRIESPEK EQVES ETC

Jedenáctiřádkový text: ICH SAMVEL BRAVN VON KADAN VOR EHR DEN GROSCH N AN

STAT MEIENS BRVDRS SELIGER GEDECHNVS HANS BRAVN DER PRVDE R SCHAFT

DENEN MAEISTER SING ER ZV GE D N 1596

Reference: Doneb 3374

GRY16

Kinští z Vchynic a Tetova

Erb Kinských se třemi vlčími zuby

Erb Kinských z roku 1605

Rod Kinských pochází již ze 13. století. Prvním doloženým členem tohoto rodu je Bohuslav z Žemosek († 1282). Měl čtyři syny (Bohuslav, Protivec, Věremil, Zdeslav), kteří jako první používali přídomek „ze Vchynic“, ten převzali od vesnice a tvrze nedaleko Lovosic. Původně se tedy psali jako páni Vchynští z Vchynic a Tetova a dlouho se snažili opustit pozici drobné rytířské šlechty.

Radslav starší Kinský (Vchynský) z Vchynic a Tetova († 1619) patřil k rytířskému stavu. V roce 1596 byl povýšen do panského stavu a od toho roku se rod psal s predikátem „z Vchynic a Tetova“. Byl hejtnanem panských stavů a členem direktoria.

KIN01 Početní peníz 1620

Popis: Cu, 3,75 g, 34,5 mm, paočelek patrně z 19. století
Av: Rodový erb s přílbicí a klotnem.
Opis: RADSL MLAD KINSKY Z WCH
Rv: V rámečku čtyřřádkový text: IN DEO FOR TITVDO 1620
Reference: Doneb 6009

Vyššího panského stavu dosáhli až na konci vlády císaře Rudolfa II. Když se jim to podařilo, čekala je však doba bohatá na pády a nenaplněné ambice. Některým členům rodu se však podařilo zvolit si úspěšnou cestu, ať už to byla dráha vojenská, průmyslová, v zemědělství či ve státní správě. V roce 1628 dosáhli na titul hraběcí a v dalším století v roce 1747 jim byl udělen titul knížecí. Týkal se vždy nejstaršího člena rodu. Členové rodu se postupně rozdělili do několika větví. Jednou z nich byla větev chlumecká a jejím zakladatelem byl hrabě František Ferdinand Kinský (1678–1741). Byl politicky aktivní, působil jako nejvyšší kancléř a poslanec zemí Koruny České při říšském sněmu. V Rakousku vyženil panství Matzen a Angem. Dospělosti se dožilo pět z jeho dětí, dvě dcery a tři synové (Josef, František Josef a Leopold Ferdinand). Právě Leopold Ferdinand Kinský (1713–1760) zůdíl Chlumeck a Matzen a byl nejvyšším lovcem v Českém království. Jsou známy jen ražby částí tolaru z roku 1741, které jsou však spíše ražbami medailovými.

KIN02 Žeton - klipa bez let.

Popis: Cu, osmihran
Av: Korunovaný monogram v hermelínovém plášti.
Rv: Kontramarka: P C P P
Reference: Pol 55

KIN03 1/3 Tolar bez let (1741)

Popis: Ag, 0,6 g, 31,0 mm
Av: Korunovaný monogram.
Rv: Korunovaný erb v barokním rámu.
Reference: Doneb 3502 (tam jako gulden)

KIN04 Půltolar bez let. (1741)

Popis: Ag, 10,86 g, 31,0 mm
Av: Korunovaný monogram.
Rv: Korunovaný erb v barokním rámu.
Reference: KM 5, Pol 54, Wind 4236
Poznámka: Varianta – klipa – Ag, 16,3 g, 33,0 mm – Doneb 3502

KIN05 Půltolar – zkušební odražek – bez let. (1741)

Popis: Cu, 11,06 g, 31,0 mm
Av: Korunovaný monogram.
Rv: Korunovaný erb v barokním rámu.
Reference: KM Pn1, Doneb 3503

KIN02

KIN03

KIN04

KIN05

Poznámka: Půltolar z roku 1741 je často označován jako gulden – zlatník.
1/3 tolaru z roku 1741 je často označován jako ½ gulden – ½ zlatník.

František Josef Kinský (1739 - 1805) byl český šlechtic a rakouský vojenský velitel a jeden ze spoluzakladatelů České soukromé učené společnosti. Byl také českým vlastencem, prosazoval výuku českého jazyka, věnoval se i vědecké činnosti.

Na památku sňatku Františka Josefa s Marií Renatou, hraběnkou z Trautmannsdorfu byla vyražena pamětní medaile.

KIN06 Medaile 1846

Popis: Br, 55,6 g, 48 mm, J.M.SCHARFF
Av: Poprsí hraběte směrem vlevo.
Rv: Opis: FRANCISCO COMITI A KINSKY C R REI TORMENTARIAE PRAEFECTO
Minerva poučující mladíka, mezi nimi zeměkoule a knihy na podstavci.
Opis – dole s datem: DE INSTITVENDA IVVENTVTE IN ACAD MIL NEOSTAD OPTIME
MERITO AB A MDCCLXXIX AD A MDCCCV
Reference: Doneb 3504, Wind 973 a 4237
Poznámka: Na památku sňatku Františka Josefa s Marií Renatou, hraběnkou z Trautmannsdorfu.

KIN06

Kounicové

Erb Kouniců

Kounicové (též Kaunicové či Kaunitzové) byli starý česko - moravský rytířský a později panský šlechtický rod. První zmínka pochází z 12. století. Tento starobylý moravský rod patří k rodinám užívajícím ve svém znaku symbol leknina, tj. dva stříbrné lekninové listy na červeném poli. Až v 16. století se Kounicové zařadili mezi významné pozemkové vlastníky na jižní Moravě, když v roce 1509 získali panství Slavkov u Brna, které poté bylo jejich hlavním sídlem přes 400 let. Dva synové Oldřicha z Kounic (†1617), který koncem 16. století přestavěl středověký slavkovský hrad na renesanční zámek. Roku 1608 se ve Slavkově uskutečnila schůze moravské šlechty, počínající odboj proti Rudolfovi II. Oldřich byl přesvědčeným zastáncem jednoty bratrské a ochráncem evangeliků. Stal se hlavou nekatolické šlechty, rod se poté rozdělil do dvou linií. Do moravské, později knížecí a do české hraběcí. Lev Vilém (1614 – 1655), zakladatel moravské linie, byl za zásluhy povýšen do hraběcího stavu. Jeho syn Dominik Ondřej (1654/1655 – 1705) se věnoval politické dráze a působil jako diplomat v habsburských službách Bavorsku, v Anglii, Holandsku a Belgii. Byl vyznamenán Řádem zlatého rouna. Za své zásluhy byl roku 1683 povýšen také do stavu říšských hrabat.

Maximilian Oldřich (Ulrich) Kaunitz

Nástupcem se stává mladší syn Dominika Ondřeje **Maxmilián Oldřich z Kounic** (1679 – 1746), který se oženil v roce 1699 s Marií Ernestinou, dcerou Ferdinanda Maxmiliána hraběte z Rietbergu. Tím získal rod říšské hrabství Rietberg, které se zároveň stalo součástí jména této linie. Původně se uplatnil v diplomacii, později byl dlouholetým zemským hejtmánem na Moravě (1720–1746). Na Moravě byl majitelem rozsáhlých panství, na nichž rozvíjel bohatou stavební činnost (Slavkov, Uherský Brod, Luka nad Jihlavou). Byl rytířem Řádu zlatého rouna. Po svém sňatku razil mince pod jménem Kaunitz – Rietberg. O hrabství Rietberg se však zajímal jen okrajově a přenechával správu úředníkům.

KOU01 Dvoufeník 1703

Popis:	Cu, 20 mm
Av:	Korunovaný orel otočený doleva. Datum 17 03 po stranách. Uprostřed erb se zkříženými listy leknínu.
Rv:	Uprostřed nominál II PFEN. Opis: GR RIDB LANDT MUNTZ.
Mincovna:	Osnabrück
Reference:	Schwede 111, Buse 83b, Weingärtner 921a, Schön 2

KOU02 Třífeník 1706

Popis:	Ag, 0,68 g, 16 mm, H.LO
Av:	Korunovaný orel otočený doleva. Uprostřed erb se zkříženými listy leknínu.
Rv:	Uprostřed nominál III PFEN. Datum v opisu. Opis: GRAFL RIDB LAND MUNTZ 1706
Mincovna:	Osnabrück
Reference:	Schwede 118, Buse 87

KOU03 Čtyřfeník 1703

Popis:	Cu, 22,5 mm
Av:	Korunovaný orel otočený doleva. Datum 17 03 po stranách. Uprostřed erb se zkříženými listy leknínu.
Rv:	Uprostřed nominál IIII PFEN. Opis: GRAFL RIDB LAND MUNTZ
Mincovna:	Osnabrück
Reference:	Schwede 110, Buse 81, Weingärtner 919, Schön 4

KOU04 ½ Mariengroš 1706

Popis: Ag, 0,8 g, 12 mm, H.L.O
 Av: Korunovaný orel otočený doleva. Uprostřed erb se zkříženými listy leknínu.
 Rv: Uprostřed nominál | MAT TIER. Datum v opisu.
 Opis: GRAFL RIDB LAND MUNTZ 1706
 Mincovna: Münster
 Reference: Schwede 116, Buse 85

KOU05 Tolar 1703

Popis: Ag, 29,16 g, HL (spřažené) O
 Av: Poprší manželského páru směrem vpravo.
 Opis: MAXIMIL VLR & MAR ERN FRAN S R I
 Rv: Velký dělený erb s korunou. Datum v opisu.
 Opis: COM A CAUN RITB & F O D I N E S W & MELRICH 1703.
 Reference: Niedersächsisches Landesmuseum Hannover

Poznámka: bez zn., H.L.O, HL(spřažené) O minomistr Heinrich Lorenz Odendahl

Václav Antonín Kaunitz

Nejvýznamnějším z Oldřichových šestnácti dětí byl nepochybně Václav Antonín (1711 – 1794) Po předčasné smrti svých starších bratrů se ujímá správy rodového majetku. V roce 1737 byl císařem Karlem VI. Jmenován říšským dvorním radou a za dva roky poté vykonával funkci komisaře při stavovském říšském shromáždění v Řezně. V roce 1753 byl jmenován dvorním a státním kancléřem a od té doby ovlivňoval rozhodujícím způsobem po dobu takřka 40 let rakouskou zahraniční politiku. Hrabě Václav Antonín byl v roce 1776 povýšen do stavu říšských knížat.

KOU06 Fenik 1766

Popis: Cu, 1,06 g
 Av: Ozdobný monogram AW s korunou. Datum 1766.
 Rv: Uprostřed nominál | PFEN
 Opis: RIDBERGISCHE LANDT MUNTZ
 Reference: Schwede 121, Buse 89

Krnovské knížectví

Mapa knížectví z roku 1736

Krnovský erb

První zmínka o Krnovu nacházíme v listině z roku 1240 českého krále Václava I. Městská práva získala osada někdy před rokem 1269 a již o několik let později Krnov přešel do rukou Mikuláše I. Opavského, nemanželského syna Přemysla II. Otakara. Samostatné Krnovské knížectví (německy Fürstentum Jägerndorf) bylo z Opavska vyděleno poměrně pozdě, až roku 1377. Jeho držitelé se často střídali, mnohdy za dramatických okolností. Krnov získal během staletí četná privilegia, mincovní právo si však ponechali pevně v rukou jeho zeměpáni. Počátky ražby mincí ražby v Krnově souvisí s válečnými událostmi v létě a na podzim roku 1474, kdy ve Slezsku opět probíhaly válečné boje. Po smrti Jiřího z Poděbrad na jaře 1471 ušel na český trůn mladý, teprve patnáctiletý Vladislav Jagellonský.

Matyáš Korvín

Následnictví však neuznal uherský král Matyáš Korvín (1443 – 1490). Válečné boje polského, českého a uherského vojska zničily větší část země, nepřinesly však žádné rozhodnutí. Ratibořsko a Krnovsko zasáhly válečné operace nebývalou měrou, neboť přemyslovská knížata Jan IV. a Václav podporovala Vladislava Jagellonského, což se jim také stalo osudným. Hrad Cvilín nad Krnovem byl dobyt vojskem opavského knížete Viktorína z Poděbrad a tím také centrum držav Jana IV., jemuž bylo ponecháno pouze městečko Vladislav (dnes Wodzisław Śląski). V prosinci 1474 se ve Vratislavi sešel poprvé celoslezský sněm, který měl jednat o královských pozicích a zamezit vnitřním konfliktům mezi slezskými knížaty disponujícími značnou mírou nezávislosti. Matyáš se ovšem nerozpokoval využít těchto konfliktů ve svůj osobní prospěch a upevnit svou pozici ve Slezsku vojenskou silou i správními reformami.

Roku 1475 byla vyhlášena měnová reforma, již byly zneplatněny všechny starší slezské haléřové ražby a stanoven kurz nové ražených mincí v poměru 1 uherský dukát = 40 grošů. K ražbě vůbec první grošové mince ve Slezsku došlo roku 1470 ve Vratislavi (kde přešla ražba záhy do rukou města) a krátce po vyhlášení měnové reformy i v Krnově, jak o tom svědčí dopis Korvínova komorského grófa Sebastiana Neckera z července téhož roku adresovaný do Vratislavi královskému hejmanovi Lukáši Eisenrachovi: „...*chci Vám sdělit, že chci razit minci pro milostivého pána uherského krále a chci, aby byla platná ve všech městech, městečkách a v celé zemi. Činím tak ve středu před sv. Kiliánem...*“ Ražba královské mince v Krnově neměla patrně dlouhého trvání a brzy byla ukončena pro nedostatek mincovního kovu. Benešovské stříbrné doly byly totiž během výše zmíněných válečných událostí zničeny. Ikonograficky se krnovské groše a půlgroše podobají uherským.

KRN01 Půlgroš bez let. (cca 1477)

- Opis: Ag. 1,08 g, ±S
Av: Čtvercý štít se znakem Homích Uher, Čech, Slezska a Dolní Lužice. Uprostřed štítu havranem rodu Korvínů s prstenem v zobáku.
Opis: MATHIAS PRIMVS D G R BOHEMIE
Rv: Madona s dítětem v náručí.
Opis: GROSSVS CARNOVIENSIS
Mincovna: Krnov

KRN58 Zlatník – 60 Krejcar 1575

Popis: Ag, 24,20 g, 38 mm, paže s palcátem
Av: Figura do pasu v brnění držící v levé ruce meč.
Opis: MO NO AR GEO F MAR BR Z SLE DVC
Rv: Korunovaný dvouhlavý orl s kruhem a nominálem uprostřed. V opisu dole znak Slezska.
Opis: MAXIMILIAN IMP AVG P F DEC 1575
Reference: MB 27, Dav 68, FrS 3252, Sa 36

KRN59 Zlatník – 60 Krejcar 1586

Popis: Ag, 24,61 g, dva skřížené háky na cány, raženo 1.396 kusů
Av: Figura do pasu v brnění držící v pravé ruce palcát.
Opis: GEORG FRID D G MARCH BRAND DVX PRVSSIAE
Rv: Dva orlí s prsními štítky obrácení směrem k sobě.
Opis: SI. DEVS. PRO NOBIS: QVIS. CONTRA. NOS J5 86
Königsberg (Královec)
Reference: Neumann 56, Schr 1277, Dav. 69 (mincovna Krmov), Kopicki 3849 (R6)

KRN42

KRN44 – ruka s mečem

KRN44 – ruce v bok – menší postava

KRN44 – větší postava

KRN45 – ruka s mečem

KRN45 – ruce v bok

KRN47

KRN51

KRN147

KRN148 Medaile 1569

Popis: Au, 39,0 mm
 Av: Poprší knížete v kabátu s límcem čelem.
 Opis: VON GOTTES ENDET GEORG FRIDRICH MARGGRAF Z BRANDENB 1569
 Rv: Čtverceny zdobeny erb uprostřed s braniborským štítkem bez klenoty.
 Reference: FrS 3240

KRN149 Medaile 1569

Popis: Au, 39,0 mm
 Av: Poprší knížete v kabátu s límcem čelem.
 Opis: VON GOTTES ENDET GEORG FRIDRICH MARGGRAF Z BRANDENB 1569
 Rv: Erb se třemi přílbicemi a klenoty.
 Opis: GEORG FRIDRICH MARG ZV BRANDENBURG
 Reference: FrS 3241

KRN150 Medaile 1569

Popis: Ag, 30,0 mm
 Av: Poprší knížete v kabátu s límcem čelem.
 Opis: VON GOTTES ENDET GEORG FRIDRICH MARGGRAF Z BRANDENB 1569
 Rv: Erb se třemi přílbicemi a klenoty.
 Reference: FrS 3242

KRN148

KRN149

KRN150

KRN151 Medaile 1579

Popis: Ag, 32,0 mm, sprážené TW
 Av: Poprší Jiřího Bedřicha s manželkou Žofií Brunšvíckou.
 Opis: Jednořádkový text.
 Rv: Erb se třemi přílbicemi a klenoty.
 Reference: FrS 3262

KRN205

KRN208

KRN211

KRN214 Dvoudukát bez let.

Popis: Au
 Av: Stojící figura v brnění držící v levé ruce meč za pasem.
 Opis: IOHANN GEORG D G MARCHI BRAND
 Rv: Oválný erb s barokní ozdobou a korunou.
 Opis: DVX CARNO VIENSIS
 Reference: FrS 3376

KRN215 Dvoudukát tlustý 1617

Popis: Au
 Reference: FrS 3371, Sa 120

KRN216 Dvoudukát 1618

Popis: Au
 Reference: FrS 3378, Sa 124

KRN217 Dvoudukát 1620

Popis: Au, 7,0 g, 29 mm
 Av: Stojící figura v brnění držící v levé ruce meč za pasem.
 Opis: IOHANN GEORG D G MARCHIO BRAND
 Rv: Oválný erb s barokní ozdobou a korunou.
 Opis: DVX CARNO VIENSIS 620
 Reference: KM 54, Fr 3128, FrS 3383, Sa 128

KRN218 Dvoudukát 1621

Popis: Au
 Reference: FrS 3390, Sa 132

KRN214

KRN217

KRN219 Třidukát bez let.

Popis: Au
 Reference: FrS 3375

KRN220 Čtyřdukát bez let.

Popis: Au
 Av: Stojící postava v brnění s rukou v pase.
 Opis: IOHAN GEORG D G MARCHIO BRANDE
 Rv: Erb s ozdobou se třemi přilbicemi a klenoty.
 Opis: DVX CAR NOVIENS
 Reference: FrS 3328, Sa 84

KRN221 Čtyřdukát bez let.

Popis: Au, FVC
 Reference: FrS 3327

KRN222 Čtyřdukát 1610

Popis: Au, FVC a skřížené háky na cány, nad a pod nimi hvězdičky
 Reference: FrS 3337, Sa 92 (tam FVC)

Liechtensteinové

Erb Liechtensteinů

První zmínka o jednom z nejstarších a nejbohatších rodů v Rakousku je z roku 1133. Nejstaršími přímými předkem je Dětiš zmiňovaný v letech 1178 – 1192. Rod měl své sídlo na hradě Liechtenstein u dolnorakouského Mödlingu a jeho členové se řadili k rakouským vévodům. Základem rodového pozemkového majetku byla panství Liechtenstein, Rohrau a Petronell. Tato dolnorakouská část rodu se ve 13. století rozdělila na tři linie. Dvě větve - Rohrau a Petronell vymřely již na počátku 14. století. Pokračující třetí rodovou linií jsou potomci Jindřicha I. (Heinricha I.) z Liechtensteina, který jakožto dolnorakouský šlechtic v roce 1249 získává od markraběte Přemysla do dědičného držení panství Mikulov se svým okolím (Lednice, Valtice, atd...), který se stal základem rozsáhlých majetků rodu na moravsko - rakouském pomezí. Příkladní se tehdy na Přemyslovu stranu ve sporu s jeho otcem králem Václavem I. Postupem doby se Liechtensteinové začlenili do politického života na Moravě a zastávali mnohé úřady. Rozdělili se na dvě větve – Mikulovskou a Valtickou.

Karel I. Liechtenstein

Z linie Valtické pocházeli bratři Karel Liechtenstien (1569 – 1627), Maximilián (1578 – 1645) a Gundakar (1586 – 1658). Nejstarší Karel byl původně vychováván jako protestant, avšak vlivem kardinála Dietrichsteina přestoupil na katolickou víru. Díky sňatku s dcerou Jana Šembery z Boskovic se stal spolunajitelem a poté i spoludědicem majetku statků rodu pánů z Boskovic. Po bitvě na Bílé hoře, kde stál po boku císaře Ferdinanda II., významně rozšířil rodové statky na Moravě i v Čechách v procesu pobělohorských konfiskací majetků české šlechty. Velký palatinát spojený i s ražbou vlastních mincí získal 7. července 1607. Razidla mincí té doby popisuje podrobně Alexander Missong: Die Münzen des Fürstenhausses Liechtenstein 18.5.1882. Mince ražené před rokem 1614 nejsou známy. Až v roce 1614 získal Karel I. z Liechtensteina od císaře Matyáše Opavské knížectví s plochou 9.621 ha za dluh ve výši 400 tisíc zlatých a následně v roce 1622 také Krnovské vévodství jako konfiskát po poražených stavovských protestantských vévodech z Kmova. Po Bílé hoře 1620 byl nejen místodržícím v Čechách, ale stal se i členem kontroverzního mincovního konsorcia De Witteho, z něhož Karel velmi zbohatl.

První mince, která začala obíhat na území ovládaném Karlem, bylo na Opavském knížectví. V části publikace o Opavském knížectví však již tyto Liechtensteinské ražby neuvádíme. V této době razil velmi mnoho drobných mincí, zejména grošů, avšak existují i ojedinělé toлары či násobky toлары, které jsou extrémně vzácné. Všechny své mince razil Karel I. v Opavě.

LIE01 Tříkrejcar – groš 1614

Popis: Ag, BH spřažené
Av: Poprsí vévody zprava s našasým límcem.
Opis: CAROL D G (3) PRIN ET OVE
Rv: Erb s knížecím kloboukem.
Opis: DE LICHTENST 614
Mincovna: Opava
Reference: FrS 3123, Wind 717, Sa 10

LIE02 Tříkrejcar – groš 1614

Popis: Ag, 1,8 g, 21,0 mm, B-H
Av: Poprsí vévody zprava s našasým límcem.
Opis: CAROL D G (3) D OPPAVIAE
Rv: Orlice se štítkem na prsou. Kolem jemný perlovec s knížecím kloboukem.
Opis: PRIN DE LICHTENST 614
Mincovna: Opava
Reference: KM 2, FrS 3131, Kop 6363, Sa 11, Pol 56, Wind 719

LIE03 Tříkrejcar – groš 1614

Popis: Ag, 1,8 g, BH spřažené
Av: Poprsí vévody zprava s našasým límcem.

LIE48

LIE49

LIE50

LIE51 Tolar 1629

Popis: Ag, 42,0 mm, M nad W, považován za zkušební ražbu
 Av: Poprší vévody zprava.
 Opis: CAROL EVS D G S R I PR DE LICHTENST
 Rv: Erb s knížecím kloboukem.
 Opis: DVX OPPAV ET (MW) CARNOV 1629
 Mincovna: Opava
 Reference: FrS 3166, Wind 729

LIE 51

LIE52 Medaile bez let.

Popis: Bk, 33,0 x 42,0 mm
 Reference: Miss 96, Sa 39, FrS 3165

Poznámka: M nad W mincmistr Michael Wilke (možná M. Weber), Opava
 T na S mincmistr neznámý, Opava

Všechny mince ražené Karlem I. a Karlem Eusebiem můžeme považovat také za mince **Opavského knížectví**, které uvádíme na jiném místě této publikace, protože byly raženy v opavské mincovně a prioritně obíhaly na území Opavského knížectví. Další ražby Liechtensteinů bereme již jen jako dějinný seznam mincí a medailí tohoto rodu.

Jan Adam I. Ondřej Liechtenstein

Syn Karla Eusebia Jan (Johan) Adam I. Ondřej (Andreas) (1662 – 1712) zvětšil rodový majetek koupí knížectví Schellenberg v roce 1712 od hraběte Hohenembs a v téměř roce i zdědil hrabství Vadúz. Spojením těchto dvou statků vzniklo Liechtensteinsko. Johan Adam Andreas mince nerazil, pouze zlaté a stříbrné medaile, které jsou velmi vzácné. Po vymření větve karlovské pokračovali v ražbě mincí další členové rodu již ve Vídni.

LIE53 Medaile 1694

Popis: Ag, 73 mm, P.H.MILLER
 Av: Poprší vévody zprava.
 Opis: IOANNES AD D G DVX OPPA ET PRINC ET GVBER DOMVS DE LICHTENSTEIN
 Rv: Zářící hvězda nad skalou v moři.
 Opis: DOMINVS ILLVMINATIO MEA

Martinicové

Erb Martiniců

Starý český rod Martiniců je zaznamenán poprvé v roce 1322 a jeho původ je odvozen od vsi Martinice u Votic: Zde stojí také tvrz jménem Martinice. Markvart z Martinic koupil v letech 1416–1418 panství Smečno, které se pak na 500 let stalo hlavním rodovým sídlem. Rod později získal i další statky v Čechách, například tvrz ve Smečně, Benátky nad Jizerou, hrady Dražice či Okoř. Rozdělili se na dvě větve. Okořská vyznávala víru protestantskou, smečenská katolickou. Nejznámější člen rodu Jaroslav Bořita zdědil panství Smečno i Okoř a jakožto katolík byl příznivcem Habsburků.

Bernard Ignác z Martinic

Bernard Ignác hrabě z Martinic (1614 - 1685) byl český šlechtic a politik. Byl pátým synem hraběte Jaroslava Bořity z Martinic a jeho manželky Marie Eusebie ze Šternberka. Ve funkci nejvyššího purkrabího stál přes třicet let v čele zemské správy Českého království. Proslul jako mecenáš katolické církve a vzdělanec, krátce byl také prorektorem Univerzity Karlovy. V roce 1657 obdržel od císaře Leopolda I. řád zlatého rouna. Byl velkým katolíkem a podílel se na rekatolizaci v pobělohorském období a je spojen i se vznikem několika církevních institucí a sakrálních staveb.

MAR01 Početí peníz – medaile bez let.

Popis: Cu, 3,43 g
Av: Rodový erb s korunou lemovaný řádem zlatého rouna.
Opis: BERNARD IGNAT S R I COMES A MARTINITZ
Rv: Erb Polyxeny ze Šternberka v oválu, nahoře koruna.
Opis: POLIX COM A MARTINITZ NATA BAR STERNBERG
Reference: -

MAR02 Početí peníz – medaile – bez let.

Popis: Ag, 3,37 g
Av: Rodový erb s korunou lemovaný řádem zlatého rouna.
Opis: BERNARD IGNAT S R I COMES A MARTINITZ
Rv: Erb Polyxeny ze Šternberka v oválu, nahoře koruna.
Opis: POLIX COM A MARTINITZ NATA BAR STERNBERG
Reference: -

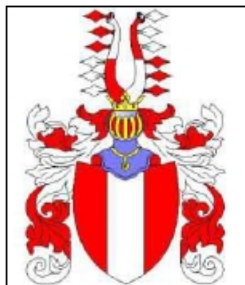
MAR01

MAR02

Mitrovští z Mitrovic a Nemyšle

Erb Mitrovských z Mitrovic a Nemyšle

Mitrovští z Mitrovic a Nemyšle byl moravský šlechtický rod českého původu. Původně se psali s přívlastkem podle tvrze Nemyšle u Tábora v jižních Čechách a od 15. století podle Mitrovic u Písku. Až do 17. století patřili k nižší šlechtě v jižních Čechách. V době pobělohorské získali větší majetek a tím dosáhli vyššího postavení svojí loajalitou k Habsburkům. Česká větev rodu vymřela v roce 1737. Moravská větev dosáhla vyššího panského stavu v roce 1716 a obdržela hraběcí titulu v roce 1769.

Antonín Bedřich I. Mitrovský

V moravské větvi patřil mezi vlivné státníky habsburské monarchie Antonín Bedřich I. Mitrovský (1770 – 1842). Byl moravským gubernátorem a nejvyšším českým a prvním rakouským kancléřem. Od 18. století vlastnili řadu hradů a zámků na Moravě, díky nákupům a sňatkům vytvořili majetkovou základnu na jižní Moravě, když vlastnili mimo jiné i hrad Pernštejn. Do 20. století přežila jediná větev, která se však hlásila k německé národnosti a veškerý majetek jí byl v roce 1945 zkonfiskován. Rodina poté přesídlila do Rakouska, poslední mužský potomek zemřel v roce 1980.

MIT01 Medaile 1841

- Popis: Br, 54,7 g, 50,5 mm, J. SCHÖN - medailér Joseph Schön
Av: Hlava hraběte zleva.
Opis: ANT FRID COM MITTROVSKY DE MITTROVIZ ET NEMISCHL NAT BRVNAE
20.MAI 1770
Rv: V uzavřeném olivovém věnci je devatenáctířádkový nápis. Pod věncem je datum 1841.
Reference: Doneb 3607, Wind 4254
Poznámka: Umrtní medaile.
Varianta ve stříbře – Ag, 43,89 g, 50,5 mm – Doneb 3608

MIT01 - bronz

Pernštejnové – Páni z Pernštejna

Erb Pernštejnů

Pernštejnové jsou panským a šlechtickým rodem pocházejícím původně z jihozápadní Moravy. Největšího rozmachu dosáhli v 16. století, kdy patřili spolu s Rožmberky k nejmocnějším rodům České koruny. Rozšiřováním pozemkového majetku a rozumným hospodařením, se rod nakonec stal jedním ze tří nejbohatších v českých zemích. Rodu náležela rozsáhlá panství jak na Moravě, tak i v Čechách. Nebudeme se zde zabývat mnoha významnými členy tohoto rodu a zaměříme se na syna Viléma z Pernštejna, který se nejvíce zabýval ražbou mincí.

Jan IV. z Pernštejna

Byl to Jan z Pernštejna (1487 – 1548), zvaný Bohatý, který v tehdejší době vynikal mezi soudobou šlechtou svým skvělým vzděláním. Vlastnil nesmírný majetek a požíval značné důvěry císaře Ferdinanda I. Zastával vysoké úřady v zemích Koruny české. V roce 1537 získal od Ferdinanda I. do držby hrabství Kladské na šest let za 83.464 kop grošů. S touto držbou dostal Jan svolení i razit vlastní mince ovšem jen z pagamentu. Hrabství Kladské drželo totiž mincovní právo již od doby Půty z Častovic přes pány z Kunštátu a Poděbrad až po hrabata z Hardeggu. Jan začal razit reprezentativní toлары, jejich díly a násobky, dukáty, ale i groše a haléře. Šlo mu především o umělecký účinek jeho mincí a všechny jeho ražby vykazovaly sounáležitost Kladska s Královstvím českým. Lícni strana obsahuje pernštejnský a kladský znak, rubová strana obsahuje českého lva. Protože ražba mincí neměla pro Jana hospodářský význam, tak jeho agenti vykupovali po Čechách a Praze pagamenti i za velmi vysoké ceny. Tím také trpěla mincovna pražská dosti velké škody.

PER01 Haléf bez let (1537 – 1548)

Popis: Ag, 0,26 g, 11,0 mm
Av: V ozdobném štítu zubří hlava jako zank Pernštejnů.
Rv: Korunovaný český lev vlevo bez písmene G.
Mincovna: Kladsko
Reference: Kop 116.7.688.b, N-Š 54, FrS 2803, Doneb 3648

PER02 Haléf bez let (1537 – 1548)

Popis: Ag, 0,23 – 0,31 g, 11,5 mm, I · B · A · B – Johannes baro a Bemstein
Av: V ozdobném štítu zubří hlava jako zank Pernštejnů. Písmena I · B · A · B.
Rv: Korunovaný český lev vlevo, který má mezi předními tlapami písmeno G.
Mincovna: Kladsko
Reference: Kop 116.7.688.a, MB 16, N-Š 53, Sa 11, FrS 2802, Alb 24, Doneb 3647, Wind 823

PER03 Haléf jednostranný bez let (1537 – 1548)

Popis: Ag
Av: V hladkém štítu zubří hlava jako zank Pernštejnů. Nad ní ismeno B.
Mincovna: Kladsko
Reference: Sa 12

PER01

PER02

PER03

PER30

Poznámka:

minomistr Jakob Hubáček (?), Kladsko 1540 - 1546

Vratislav II. z Pernštejna

Janův syn Vratislav (1530 – 1582), zvaný Nádherný, razil v Kladsku pouze početní peníze. Poté přešlo hrabství Kladské v roce 1547 na Arnošta Bavorského (Ernst von Bayern - viz jiný oddíl).

PER31 Početní peníz bez let.

Popis: Cu, 4,1 g, 23,5 mm

Av: Pernštejnský erb lemovaný řádem zlatého rouna.

Opis: WRATISLAVS BAR O A PERNSTAIN

Rv: Dvořádkový nápis v tabulce: QVI DVRA T VIN CIT

Opis: AVREI VELLERIS EQVES E S R B C

Mincovna: Kladsko

Reference: Wind 824, Doneb 3649

PER33 Početní peníz bez let.

Popis: Ag, 2,7 g, 23,0 mm

Av: Pernštejnský erb lemovaný řádem zlatého rouna.

Opis: WRATISLAVS BAR O A PERNSTAIN

Rv: Dvořádkový nápis v tabulce: QVI DV RAT VIN CIT

Opis: Ozdobný ornament.

Mincovna: Kladsko

Reference: Doneb 3650

PER31

PER32

Podstatští z Prusinovic

Erb Podstatských z Prusinovic

Erb větve Podstatský - Lichtenštejn

Podstatští z Prusinovic jsou starým moravským šlechtickým rodem. Patrně nejstarším předkem rodu byl Sezema z Prusinovic, který žil v polovině 14. století. Rod získal v roce 1408 panství Potštát u Přerova a od té doby se píše s přídomkem „z Prusinovic“. V 17. století se rod rozdělil do dvou hlavních linií. Hraběcí větve Podstatských z Lichtenšteina a baronské větve Podstatských z Prusinovic a Thonsemu. Po bělohorské porážce někteří z rodu ztratili díky konfiskacím svůj majetek a někteří naopak z habsburských konfiskací majetkové profitovali. Ztratili sice Potštát, ale získali například Bouzov, Ivanovice na Hané, Otrokovice, Zlín, Hustopeče nad Bečvou a jiné statky.

Adolf Podstatký – Lichtenštejn (1805 – 1898) z větve hraběcí po sobě zanechal několik pamětních medailí. Byl tajný rádece a velmistr řádu maltéžských rytířů.

POD01 Medaile 1884

Popis: Ag, 56,9 g, 49,2 mm, A. Scharf

Av: Poprsí hraběte vlevo.

Opis: BAIL ADOLPHVS PODSTATZKY LICHTENSTEIN

Rv: Rodový erb s korunou, který drží po stranách dva lvi, kolem řád maltéžských rytířů. Dole

stuha s nápisem: RECTE ET PORTITER

Opis: SVMVVS ORD HIEROSOL ANZIANO PROF XXV KAL FEB A MDCCCXXXIV L IVB A MDCCCLXXXIV

Reference: Wurzbach 7858, Hauser 7728, Horský 7542

Poznámka: Věnování řádu k příležitosti 50. letému výročí členství.

POD01

POD02 Medaile 1885

Popis: Bk, 31,0 g, 39,0 mm, A. Scharf

Av: Poprsí hraběte vlevo.

Opis: ADOLPH GF PODSTATZKY LICHTENSTEIN SR K U K AP MAJ WIRKL GEH RATH U KAMMERER

Rv: Rodový erb s korunou, který drží po stranách dva lvi, kolem řád maltéžských rytířů. Dole

stuha s nápisem: RECTE ET PORTITER

Opis: ZUR ERINNERUNG AN DIE FREIER DES 80. GEBURTSTAGES 2. DEZEMBER 1885

Reference: -

Radečtí z Radče

Radečtí z Radče jsou starý český rod, který později povýšil do panského a hraběcího stavu. Původně sídlil v tvrzí Radeč severně od Nového Bydžova. Prvním známým členem byl Přemyslem z Radetze ve 14. století. V 15. století se rod rozdělil do čtyř linií, z nichž tři v 16. a 17. století vymřely.

Erby Radeckých z Radče

Jan Josef Václav Radecký

Ze čtvrté větve, kterou založil Kryštof, hejtman kouřimského kraje, je pro tuto publikaci nejdůležitější člen rodu Jan Josef Václav (1766 - 1858), slavný rakouský vojévůdce. Bojoval v napoleonských válkách, později se stal velitelem rakouské armády v Lombardii a Benátsku a s úspěchem ji zreorganizoval. Potlačil italské povstání v roce 1848 a i ve vysokém věku dokázal úspěšně velet armádě a vládnout i jako civilní velitel v celé severní Itálii. Zemřel po náhodném zranění při pádu. Jeho pohřeb se stal obrovskou manifestací rakouského vlastenectví. V roce 1858 byl v Praze na Malostranském náměstí vztyčen jeho pomník utlitý z ukořistěných italských děl, avšak po vzniku Československé republiky byl odstraněn. Za jeho života i po smrti bylo raženo mnoho pamětních medailí.

RAD01 Medaile 1848

Popis: Sn, 23,3 g, 41,0 mm, medailér Neuss
Av: Maršál Radecký na koni v čele vojska.
Opis: GRAF RADETZKY K.K.OEST FELDMARSCHALL
Rv: Uprostřed vojenské atributy, nad nimi korunovaný dvouhlavý císařský orel.
Opis: DEM SIEGER V SOMMA CAMPAGNA U CUSTOZZA U SEINEM TAPPEREN HEERE DEN 25. JULI 1848
Reference: Doneb 3692, Wurzbach 7759, Mont 2635 (ve stříbře), Julius 861 b
Poznámka: Na jeho vítězství nad piemontsko-sardinskou armádou u Verony.
Varianta v bronzu – Br, 29,4 g, 40,5 mm – Doneb 3691

RAD02 Medaile bez let. (kolem 1848)

Popis: Ag, 7,2 g, 26,0 mm, medailér D. Canzani
Av: Poprsí maršála Radeckého vlevo.
Opis: FELD – MARESCIALLO RADETZKY
Rv: Maršálská přilbice s mečem v dubovém věnci.
Reference: -
Poznámka: Varianta v bronzu – Br zlačený, 11,53 g, 26,5 mm – Doneb 3681

RAD03 Medaile 1848

Popis: Br, 54,2 g, 48,76 mm, medailér C. Castiglioni
Av: Poprsí maršála Radeckého vlevo.
Opis: GIUESPPE RADETZKY I R FELDMARESCIALLO
Rv: Třířádkový text ve vavřínovém věnci.
Text: MILANO VI AGOSTO MDCCCXLVIII
Reference: Julius 862, Doneb 3680

RAD08 Medaile 1849

Popis: Br, 80,82 g, 57,56 mm, medailér I.M. Scharff

Av: Poprsí maršála Radeckého vpravo.

Rv: Opís: JOSEPHUS COMES RADETZKY SUMMUS AUSTRIADUM DUX

Postava anděla s trubkou a věncem v rukou.

Opis: DE ITALIS 1848 1849

Reference: Mont 2650, Julius 864, Doneb 3685 (knír)

Poznámka: Na počest polního maršála Radeckého a jeho vítězství v Itálii.

Varianta s knírem maršála ve stříbře – Ag, 70,15 g, 57,5 mm – Doneb 3684

RAD09 Medaile 1849

Popis: Ag 900, 69,6 g, 58,0 mm, medailér I.M. Scharff

Av: Poprsí maršála Radeckého vpravo.

Rv: Opís: JOSEPHUS COMES RADETZKY SUMMUS AUSTRIADUM DUX

Postava anděla s trubkou a věncem v rukou.

Opis: DE ITALIS 1848 1849

Reference: Hauser 246, Doneb 3682

Poznámka: Na počest polního maršála Radeckého a jeho vítězství v Itálii.

Varianta s knírem maršála – Doneb 3684

RAD04**RAD05****RAD06****RAD07 – bronz****RAD07 – zlatený bronz**

Rožmberkové

Erb pánů z Rožmberka

Erb Rožmberků s částí znaku rodu Orsini

Zakladatelem rodu je považován Vítek III. z Prčice a Plankenberka (1194 - 1236) ze známého rodu Vítkovců. Ti měli v erbovním znaku pětistloužňovou růži. Vítek měl doeru Anežku z Rožmberka a syny Zachariáše z Prčice, Vítko V. z Přiběnic a Voka I. z Rožmberka. Tento Vok I. kolem roku 1250 založil hrad Rožmberk, podle kterého se pak jeho rod jmenoval. Rod se poté rozdělil na pět větví, jenž všechny měly ve znaku růži. Původním sídlem krumlovské linie byl před rokem 1250 malý gotický Hrádek, dnes část zvaná Dolní hrad. Po vyměnění pánů z Krumlova v roce 1302 zdědili krumlovské panství příbuzní Rožmberkové, kteří jej drželi až do roku 1602.

V roce 1422 obdržel za pomoc a věrné služby v dobách husitských Oldřich z Rožmberka od císaře Zikmunda Lucemburského právo razit mince. Není však znám ani druh či počet mincí ražených v té době, avšak měly být raženy v typech v zemi obvyklých. Toto právo ražby potvrdil i další král Jiří z Poděbrad v roce 1468 a po něm i Ferdinand I. Ten dne 7. července 1532 Joštovi a Petrovi udělil po dobu následujících 15 let právo razit české groše, bílé feniky a malé feniky o zákonné hmotnosti. Na ražbu měl dohlížet předem stanovený vardajn a mince měly obsahovat kromě značek vadajna a mincmistra také písmeno F na lící straně a znak rožmberků na rubové straně. Předpokládá se, že toto právo ražby zůstalo nevyužito, neboť z té doby nejsou známy žádné mince těchto rázů. Oldřich II. z Rožmberka (1403 - 1462) je jedním z nejznámějších členů rodu, který se však projevil spíše činy zapomělymi. Kromě různých zvláštních transakcí s nemovitým majetkem (třeba listivé připojení hradu Zvíkov) se hlavně podílel na vypracování listinného falsifikátu o původu rodu. Oldřich byl totiž ve styku s italskými renesančními dvory a právě italští hosté mu vnikli myšlénkou o italském původu pánů z Růž. Vymyslel a poté písemně zfalšifikoval pověst o původu Rožmberků ze starého římského rodu Ursini (latinsky medvěd) a jedním s italským rodem Orsini skutečně dosáhl oboustranně potvrzené dohody o tom, že tento smyšlený společný původ je pravdou. Z tohoto důvodu jsou některé z ražeb se společným erbem s rodem Orsini.

Vilém z Rožmberka

Prokazatelně začali Rožmberkové razit své mince až od roku 1582, kdy Vilém (1536 - 1592) na počest obdržení habsburského řádu zlatého rouna v roce 1585 vyrazil dukátovou medaili v Rychlebech ve Slezsku. Toto panství koupil v roce 1581 od pánů z Minsterberka včetně dolů na zlato a stříbro. Zlatý důl nesl příznačné jméno - Zlatý osel. Součástí hrabství byla i rychlebská mincovna. Zde se razily nejen dukátové ražby, ale i patrně pouze zkušební ražby tolarů. Rožmberkové razili i velké množství početních mincí jak z mědi, tak ze stříbra. Všechny jejich mincovní ražby jsou velmi vzácné.

ROZ01 Početní peníz bez let. (1585 - 1592)

Zopis:	Cu, 2,46 g, 22,0 mm
Av:	Erb Rožmberk Orsini, kolem řád zlatého rouna.. Opis: WYLEM WLADARZ DOMV ROZM N P P
Rv:	Čtyřřádkový nápis: DEVS FORTI TVDO MEA E LAVS MEA DOMINVS
Mincovna:	České Budějovice
Reference:	Doneb 3708, Pol 110, Wind 827 R, Sa 4
Poznámka:	Existuje mnoho falz početních peněz ražených po roce 1800, které v této publikaci neuvádíme.

ROZ32

ROZ33

ROZ34 Pětidukát bez let. (1585)

- Popis: Au, 17,3 g
 Av: Poprsí Viléma směrem vlevo.
 Opis: WILHELM GVBER DOM ROSENB
 Rožmberský jezdec ne akoni s mečem a štítem s rožmbersko – orsinským znakem.
 Rv: Opis: Místo opisu je řád zlatého rouna.
 Mincovna: Rychleby
 Reference: FrS 2492, Záplata 17c, Kop 117.1.706.c

ROZ34

ROZ35 Šestidukát bez let. (1585)

- Popis: Au, 21,04 g, 31,5 mm
 Av: Poprsí Viléma směrem vlevo.
 Opis: WILHELM GVBER DOM ROSENB
 Rv: Rožmberský jezdec ne akoni s mečem a štítem s rožmbersko – orsinským znakem.
 Opis: Místo opisu je řád zlatého rouna.
 Mincovna: Rychleby
 Reference: Záplata 17d, Vídeň UHM, Varšava NM
 Poznámka: Varianta ve stříbře – Ag - Záplata 17e, Praha NM – 4,91 g, 30,0 mm, Varšava NM – 31,5 mm
 Varianta v mědi - Cu - Záplata 17f, Praha NM – 10,67

ROZ35

ROZ36 Medaile bez let. (1556 – 1585)

- Popis: 51 mm
 Av: Poprsí Viléma v brnění směrem vpravo.
 Opis: WILHELM REGIRENDER HERR DES HAVS ROSENBERG
 Rv: Společný erb Rožmberk Orsini s přilbicí a korunou, který drží po obou stranách dva medvědi.
 Opis: EIL MIT WEIL
 Reference: FrS 2488, Záplata 31
 Poznámka: Medaile je známa pouze z literatury.

ROZ37 Medaile jednostranná bez let. (1556 – 1566)

- Popis: Antonio Abondio
 Av: Vousaté poprsí Viléma v brnění a plášti směrem vpravo.
 Opis: WILHELM REGIRENDER HERR DES HAVS ROSENBERG
 Reference: Habich 3351

Schlickové - Šlikové

Erb rodu Schlicků

Do světových dějin peněžnictví se Šlikové zapsali vznikem výrazu dolar, který má původ v názvu jáchymovských tolarů ražených na jejich panství v Jáchymově v 16. století.

Jáchymovské mince, vyráběné v průběhu dvacátých let 16. století v režii rodu Šliků z Pasounu, představují světový fenomén. Byly první velkou stříbrou mincí o vysoké ryзости, která se dostala na evropský trh s drahými kovy ve velkém množství. Proto se název těchto mincí, označující původně jen místo jejich vzniku („Joachimstaler-guldengrosch“, zkráceně „taler“ či „tolský“), stal všeobecným názvem pro stříbrné mince o průměru cca 40 mm a o hmotnosti kolem 30 g. Jen díky těmto jáchymovským ražbám vznikl termín „tolar“ a jeho pozdější jazykové mutace, až po moderní „dollar“. V Rusku dali „tolarům“ název podle svatého Jáchyma – Jefimok. Moc rodu vzrostla počátkem 16. století objevením ložisek stříbra v Krušných horách a získáním práva ražby vlastní mince 30. srpna 1437, tzv. šlikovským mincovním privilegiem. Tento dokument byl však později prohlášen za padělek.

Štěpán Šlik

V roce 1516 se našla na panství Štěpána Šlika (Stephana Schlicka) (1487–1526) a jeho sedmi bratrů bohatá ložiska stříbrné rudy a v témže roce začala i těžba stříbra. Štěpán založil město Jáchymov, kde začal razit první tolar, díky nimž rodina vesle ve známost po celé Evropě. Z důvodů zákazu vývozu čistého stříbra mimo hranice Království českého, začali Šlikové s povolením českého sněmu a bohým (později i oficiálním) svolením krále Ludvíka Jagellonského v roce 1520 razit pražské groše a tolar, včetně jeho dílu a násobků. Předpokládá se, že již v roce 1519 razili Šlikové tajně zkušební ražby ve sklepení svého zámku Freudenstein. Raženo bylo v mincovně v Jáchymově (existuje doposud) a od roku 1526 i v Horním Slavkově. V původní šlikovské podobě „rodové mince“ bylo v několika typových variantách v průběhu let 1520 - 1528 vyrobeno mnoho milionů tolarů. Přesto jsou tyto jáchymovské tolar, dnes velmi vzácné. Většina těchto ražeb končila po krátké době v tavicích tyglicích jako vstupní surovina pro ražbu mincí v okolních zemích, které své zdroje stříbra nevládnily.

Na původních rodových ražbách je na aversu svatý Jáchym se šlikovským znakem umístěným mezi písmeny S – I a na reversu je vyobrazen český lev. V roce 1526 zahrnul Štěpán Šlik spolu s českým králem Ludvíkem Jagellonským v bitvě u Moháče v rámci tažení proti Turkům. Proto se v roce 1527 stala jáchymovská mincovna oficiální mincovnou vládní. V roce 1547 ve šmalkandské válce proti Habsburkům stáli Šlikové proti Ferdinandovi I. a po jejich prohře byli nuceni mj. vzdát se Jáchymova a Lokte. Tím skončila první etapa jejich mincování.

Všeobecně nesou všechny šlikovské mince na reversu jméno tehdejšího českého krále. V letech 1519 – 1526 Ludvík Jagellonský, 1526 – 1528 Ferdinand I., 1628 – 1637 Ferdinand II., 1637 – 1655 Ferdinand III., 1658 – 1677 Leopold I., 1716 Karel VI. a 1759 – 1763 Marie Terezie.

SLI01 Pražský groš bez let. (1523 – 1526)

Popis:	Ag 400, 3,15 g, 29 mm
Av:	Koruna uprostřed prelovice, kolem opis ve 2 kruzích. Vnější opis: DEI GRATIA REX BOEMIAE Vnitřní opis: LUDOVICUS PRIMUS

SLI50 Tolar a půl 1526

Popis: Ag, 38,04 g, 43,0 mm, kříž, řezáč želez Hieronymus Magdeburger z Annabergu
 Av: Poprší směrem vlevo. Dvouřádkový opis.
 Vnější opis: DOMINVS STEPHANVS SLICK COMES DE PASSAVN ET C
 Vnitřní opis: ANNO DOMINI M D XXVI ETATIS SVE XXXX
 Čtyřpóly erb uprostřed s prsním štítkem, nahoře tři přilbice s klenoty.
 Rv: Opis: PRO PATRIA PVGNANDO CONTRA TVRCAM OPPETIIT
 Jáchymov
 Reference: Doneb 3777, MiN 407
 Poznámka: K úmrtí v bitvě u Moháče – tolar a půl medaile.

SLI50

SLI51 Dvoutolar 1520

Popis: Ag, 57,72 g, 44,5 mm, kříž (u ocasu lva)
 Av: Svatý Jáchym se znakem u nohou. Po stranách vnitřní opis: SANCTVS IOACHIM
 Vnější opis: ARMA DVIOS SLICOMV STEFANI ET FRATR COMITV D BASANA
 Český dvouocasý lev.
 Rv: Opis: LVDOVICVS PRIMVS DEI GRACIA REX BOEM 1520
 Jáchymov
 Reference: Doneb 3745, Dav 8139, Fiala 5, Pol 133, Wind 834

SLI51

SLI52 Dvoutolar 1526

Popis: Ag, 43,25 g, 40,5 mm, arabeska
 Av: Čtyřpóly erb uprostřed s prsním štítkem, nahoře tři přilbice s klenoty.
 Opis: AR DO SLIC STE E FRA CO DE BA Dole dělené datum 15 26.
 Rv: Český dvouocasý lev, kolem vnitřní prelovec.
 Opis: LVDO PRIMVS DEIGRA REXBOE (v opise 4 erby)
 Reference: Doneb 3765

SLI53 Dvoutolar 1528

Popis: Ag, kříž nad půlměsícem
 Reference: Šmer str. 57

SLI54 Dvoutolar 1526

Popis: Ag, 66,16 g, kříž
 Av: Poprší směrem vlevo. Dvouřádkový opis.
 Vnější opis: DOMINVS STEPHANVS SLICK COMES DE PASSAVN ET C
 Vnitřní opis: ANNO DOMINI M D XXVI ETATIS SVE XXXX
 Rv: Čtyřpóly erb uprostřed s prsním štítkem, nahoře tři přilbice s klenoty.
 Opis: PRO PATRIA PVGNANDO CONTRA TVRCAM OPPETIIT
 Jáchymov
 Reference: Künker Aukce

SLI148 Pětidukát 1652

Popis: Au 986, 17,5 g, 44,5 mm, znak s dvěma pažemi držícími kouli mezi VS – M a V – M
 Av: Svatá Anna s Pannou Marií a Ježíškem nad čtvrceným štítem. Po stranách písmena SAN a NA. Dole datum 16 52.
 Rv: Opis: FRANCIS ERNEST SCHLICK COM A PASSAN
 Císařský dvouhlavý orel s prsním štítkem.
 Opis: FERDINAND III ROM IMP SEMPER AVGVSTVS
 Planá
 Reference: KMB 19, Berger 1805

SLI149 Pětidukát 1654

Popis: Au 986, znak s dvěma pažemi držícími kouli mezi VS – M a V – M
 Av: Svatá Anna s Pannou Marií a Ježíškem nad čtvrceným štítem. Po stranách písmena SAN a NA. Dole datum 16 54.
 Rv: Opis: FRANCIS ERNEST SCHLICK COM A PASSAN
 Císařský dvouhlavý orel s prsním štítkem.
 Opis: FERDINAND III ROM IMP SEMPER AVGVSTVS
 Planá
 Reference: Fiala 286

SLI148

SLI149

SLI150 Pětidukát 1660

Popis: Au 986, ozdobná kartuše s hvězdou mezi I a P
 Reference: Fiala 502

SLI151 Pětidukát 1661

Popis: Au 986, 17,5 g, 39,0 mm, ozdobná kartuše s hvězdou mezi I a P
 Av: Korunovaný zdobený erb s anděly nahoře. Dole datum 16 61.
 Rv: Opis: FR ER SCHLIK CO A PASSAN
 Císařský dvouhlavý orel s prsním štítkem.
 Opis: LEOPOLD ROM IMP SEMPER AVGVSTVS
 Planá
 Reference: Fiala 298, KM 23, Doneb 3838, Berger 1810

SLI151

SLI152 Desetidukát 1660

Popis: Au, 34,82 g, 44,3 mm, ozdobná kartuše s hvězdou mezi I a P
 Av: Korunovaný zdobený erb s anděly nahoře. Dole datum 16 60.
 Rv: Opis: FR ERN SCHLIK COM A PASSAN
 Císařský dvouhlavý orel s prsním štítkem.
 Opis: LEOPOLDVS ROM IMPERATOR SEMPER AVGVSTVS.
 Planá
 Reference: Holečková, Z.: Chaurova sbírka VI. 2.

Schwarzenbergové

Erb Schwarzenbergů

Schwarzenbergové jsou starým francským rodem. První zmínka o nich pochází z roku 1127, kdy jejich předkové se původně psali ze Seinsheimu a až začátkem 15. století získali panství a jméno Schwarzenberg.

Erkinger ze Seinsheimu, později ze Schwarzenbergu (1362 - 1437) se zúčastnil výpravy proti českým husitům, i když vždy neúspěšně. Za svoji loajalitu k Zikmundovi však byl po konečné porážce husitského hnutí odměněn zástavou několika hradů a měst a v roce 1429 byl povýšen do stavu svobodných pánů.

V 15. století se rod rozdělil do tří větví, z nichž dvě z nich v 16. a 17. století vymřely. Třetí nakonec zakořenila v Čechách. Jejím zakladatelem byl Michal a jeho potomci prosluli zejména jako válečníci. V roce 1429 byl rodu udělen říšský stav svobodných pánů.

Adolf Schwarzenberg

Adolf Schwarzenberg (1551 - 1600) v roce 1594 přešel do služeb císařských, válčil v Uhrách proti Turkům a v roce 1598 dobyl pevnost Raab. Císař Rudolf II. Adolfa v roce 1599 povýšil do hraběcího stavu a do rodového erbu přidal havrana stojícího na turecké hlavě. Na počest dobytí Raabu byly vyraženy pamětní medaile.

SWA01 Medaile 1598

- Popis:** Ag, 12,09 g, 33,33 mm, Valentin Maler
Av: Hořící pevnost Raab. Nahoře erb s havranem a prstenem v zobáku.
Opis: VIKTORIA A DOMINO CVM PRIVI CAE OMNIS
Rv: Devítitřídkový text. Nahoře vavřínový věnec se dvěma vavříny a jednou palmovou ratolestí.
Reference: Horský 1204, Mont 658, Doneb 3865
Poznámka: K obléhání a dobytí pevnosti Raab 29. března císařským vojskem vedeným generálem Adolfem von Schwarzenbergem, nechal razit císař Rudolf II

SWA02 Medaile 1598

- Popis:** Ag, 11,38 g, 33,24 mm, Valentin Maler
Av: Hořící pevnost Raab. Nahoře erb s havranem a prstenem v zobáku.
Opis: VIKTORIA A DOMINO CVM PRIVI CAE OMNIS
Rv: Desetitřídkový text. Nahoře vavřínový věnec se dvěma vavříny a jednou palmovou ratolestí.
Reference: Horský 1205 var, Mont 655, Tannich 56
Poznámka: K obléhání a dobytí pevnosti Raab 29. března císařským vojskem vedeným generálem Adolfem von Schwarzenbergem, nechal razit císař Rudolf II.

SWA03 Medaile 1598

- Popis:** Ag, 13,70 g, 33,45 mm, Valentin Maler
Av: Hořící pevnost Raab. Dole erb s havranem a prstenem v zobáku.
Opis: VIKTORIA A DOMINO CVM PRIVI CAE OMNIS
Rv: Desetitřídkový text. Nahoře vavřínový věnec se dvěma vavříny a jednou palmovou ratolestí.
Reference: Horský 1205 var, Mont 655, Tannich 56
Poznámka: K obléhání a dobytí pevnosti Raab 29. března císařským vojskem vedeným generálem Adolfem von Schwarzenbergem, nechal razit císař Rudolf II.

SWA06

Adolfův syn Adam (1583 – 1641) se také věnoval vojenské činnosti, avšak za třicetileté války se jí aktivně neúčastnil. Jako jeden z mála nepracoval ve službách habsburských, ale pro braniborského kurfiřta. I přesto bylo hraběti Adamovi propůjčeno císařem Ferdinandem II. právo razit mince, které bylo dále strženo i Ferdinandem III. v roce 1638 pro panství Idstein a Gimborn.

Jan Adolf I.

Ve druhé polovině 17. století se zasloužil o majetkový i mocenský vzestup rodu druhorozený Adamův syn Jan Adolf (Johann Adolf) I. (1615-1683). V roce 1654 Jan Adolf dostal právo trvale se usadit v Českých zemích a do zástavního držení obdržel tři panství. V roce 1660 to bylo panství třeboňské, kdy se tímto krokem rod Schwarzenbergů usazuje natrvalo v Čechách až do dnešní doby. V roce 1661 k němu přikoupil Jan Adolf I. za 385 tisíc zlatých (zhruba 190 tisíciům tolarů) panství Hluboká. V roce 1670 císař jmenoval Jana Adolfa prezidentem říšské dvorní rady a téhož roku obdržel titul říšského knížete. V roce 1671 obdržel Jan Adolf od císaře Leopolda právo razit mince spojené s palatinátem. Totoho práva využil a od roku 1682 začal ve vídeňské mincovně razit dukáty a toлары.

SWA07 Tolar 1682

Popis:

Ag, 28,81 g, 46,0 mm

Av:

Poprsí knížete vpravo.

Rv:

Opis: IO AD D G PRIN SCHWARTZENBERG

Čtvrcený erv s knížecím kloboukem lemovaný řádem zlatého rouna. Nahoře datum 16 82.

Opis: B IN HO D IN GIM MVR WIT FRAV E

Mincovna:

Vídeň

Reference:

Tannich 3, Dav 7699 var, Doneb 3867, Wind 885

Poznámka:

Varianta opisu na Av: „SCHWARTZENBERG“, 28,86 g – KM 5, Tannich 2, Dav 7699, Pol 120
Varianta v olovu - Pb - Pol 120.

SWA07

SWA07 - SCHWARTZENBERG

Škrétové Šotnovští ze Závonič

Císař Maxmilián II. povýšil v roce 1570 měšťana Jana Škrétu († 1587) mezi drobnou měšťskou šlechtu s právem užívat vlastní erb a používat predikát Šotnovský ze Závonič. Jan Škréta zastával funkci pražského radního a vlastnil vícero statků.

Erb Škrétů Šotnovských ze Závonič

SKR01 Medaile bez let.

Popis: Cu lité, 16,08 g, 31,0 x 33,0 mm, ovál
Av: Poprsí Jana vlevo.
Opis: IAN SSKRETA SSOTNOWSKEY Z ZAWORZICZ
Rv: Rodový erb s přílbici, klenotem a příkryvadly.
Reference: MiN 548

SKR01

Synové Jana Škréty jmény Konrád, Pavel a Daniel nechali razit v roce 1610 - 1611 žetony či početní peníze s rodovým erbem ve stylu pozdní renesance. Konrád zastával od roku 1603 funkci víceúčetního a od roku 1605 účetního komory české. Pavel byl od roku 1604 mincovním písařem, později byl správcem mincovny a od roku 1610 mincovním hejtnanem v Kutné Hoře. Jeho první žena byla Zuzana Lange a druhá Kateřina Nypschtz von Hollendorf. Daniel byl mezi roky 1603 - 1619 sekretářem české komory. Později byl zvolen zemským radním. Po bitvě na Bílé hoře byl odsouzen k trestu smrti, a tak uprchl i s rodinou z českých zemí.

SKR02 Početní peníz 1610

Popis: Cu, 2,77 g, 24,5 mm
Av: Dekorativní orámování rodového erbu tvoří bohatě rozvinutá příkryvadla. Horní část tvoří přílbice s klenotem.
Opis: KVNDRAT PAWEL DANIEL BRAT SSKRETOWE
Rv: Pětřádkový text ve zdobené tabulce: PVCHALTER AVRZEDNIK MINCE SEKRE TAR 1610
Opis: SSOTNOWSS TI Z ZAWORZIC GEHOMI CISARSKE
Reference: Doneb 3908 (tam 1611), MiN 550, Pol 211, Wind 4276

SKR03 Žeton klipa 1611

Popis: Ag, 11,78 g, 30,5 mm
Av: Dekorativní orámování rodového erbu tvoří bohatě rozvinutá příkryvadla. Horní část tvoří přílbice s klenotem.
Opis: KVNDRAT PAWEL DANIEL GIRZIK BRAT SSKRETOWE
Rv: Pětřádkový text ve zdobené tabulce: PVCHALTER AVRZEDNIK MINCE SEKRE TARZ 1611
Opis: SSOTNOWSS TI Z ZAWORZIC GEHO MI CISARSKE
Reference: Doneb 3909, MiN 551, Horský 7650

SKR04 Početní peníz bez let.

Popis: Cu, 4,94 g, padělez patrně z 19. století

Šternberkové

Erb Šternberků

Šternberkové jsou starým moravským a českým šlechtickým rodem pocházejícím z 12. století. V polovině 13. století byla založena dvě hlavní rodová sídla, hrad Český Šternberk na Sázavě a hrad Šternberk na severní Moravě. Z těchto sídel vzešly dvě hlavní rodové větve, česká a moravská. Protože se na přelomu 16. a 17. století postavili na katolickou habsburskou stranu, obdrželi v roce 1661 Šternberkové hraběcí titul a poté mnoho členů zastávalo vysoké zemské úřady.

Štěpán Jiří (Stephan Georg) ze Šternberka (1570 – 1625) zakladatel české větve, se zpočátku účastnil stavovského povstání proti Habsburkům, po prohrané bitvě na Bílé hoře však změnil stranu a přešel na katolickou stranu. Poté zastával mnoho diplomatických funkcí. Jeho první manželky byla Eliška z Talmbergu a druhá žena byla Veronika z Weitmile.

STE01 Medaile – žeton bez let.

Popis: Br litý, 35,5 g, 34,0 mm
Av: Poprsí Štěpána zprava.
Rv: Rodový erb s přilbicí a klenotem.
Opis: STEPHANVS GEORGII COME DE STERNBERG
Reference: -

STE02 Početní groš 1600

Popis: Cu, 4,15 g, 26,0 mm
Av: Rodový erb Šternberků s přilbicí a klenotem.
Opis: SSTEFFAN GIRZI Z SSTERBERKA G M C RAD
Rv: Erb Veroniky Krabice z Weitmile. Po stranách datum: 16 00
Opis: WERONYKA SSTERBERKOWA Z WEYMILE
Reference: Doneb 3929, Wind 4284

STE03 Početní groš 1600

Popis: Ag, 4,93 g, 27,5 mm
Av: Rodový erb Šternberků s přilbicí a klenotem.
Opis: SSTEFFAN GIRZI Z SSTERBERKA G M C RADA
Rv: Erb Veroniky Krabice z Weitmile. Po stranách datum: 16 00
Opis: WERONYKA SSTERBERKOWA Z WEYMILE
Reference: Wind 4285, Doneb 3930

STE01

Těšínské knížectví

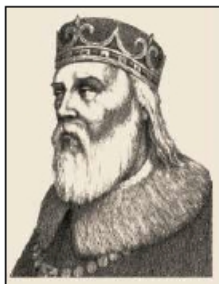
Erb Těšínského knížectví

Rytina Těšina někdy kolem roku 1640

Těšínské knížectví ležící v Horním Slezsku vzniklo rozdělením Opolsko - Ratibořského knížectví mezi čtyři syny Vladislava I. Opolského po jeho smrti v roce 1281. Boleslav I. obdržel Opolsko, Kazimír Bytomsko a Měšek s Přemyslem se stali pány Ratibořska. To si v roce 1290 rozdělili tak, že Přemysl si ponechal Ratibořsko a Měšek se stal pánem zvlášť vyčleněného Těšínska – Osvětimské knížectví a za své sídlo si zvolil hrad Těšín. Tím se začal přiklánět k Českému království. Těšínsko mělo pro českého krále Václava II. strategický význam, neboť přes jeho území procházela cesta ke Krakovu. Již roku 1291 uzavřel s těšínským knížetem Měškem I. (1291 – 1314(5)) z rodu Piastovců dohodu, jež se svou povahou blížila lenímu svazku. Důležitostí jakou Těšínsko hrálo v plánech posledních Přemyslovců, se projevila také sňatkem Měškovy dcery Violy Těšínské s českým králem Václavem III.

Na Měška I. přešlo m.j. i mincovní právo jeho otce. Existenci mincovny v Těšíně dokládá listina z roku 1290, z níž vyplývá jmenování mincovníka jménem Fritto "monetarium noster Tessinensis". Z tohoto období se však nedochovaly žádné mince a pokud byla mincovna skutečně uvedena do provozu, mohly z ní vycházet blíž neznámé či neurčené kvartníky nebo spíše brakteáty.

Přemysl I. Nošák

Za nejstarší těšínskou minci se považuje haléř knížete jménem Přemysl I. Nošák (1334 - 1410), diplomata a velkého spojence českého krále a císaře Karla IV. Tato drobná ražba byla identifikována jako součást nálezů pražských grošů a denárů Kazimíra Velikého z obce Nowy Kamien u Sandomierze. Tento malý haléř je znám zatím v jediném exempláři.

TES01 Haléř bez let.

Popis:	Ag. 0,269 g, 12,0 mm
Av:	Písmeno P v ploše.
Rv:	Slezská orlice.
Mincovna:	Těšín
Reference:	Sbírka Muzea v polské Bydhošti

TES01 (2 x zvětšeno)

TES165 Pětítolar 1643

- Popis: Ag, 41,0 mm, H-L překřížené háky na cány
 Av: Osmířádkový nápis: ELISAB LVCRET D G IN SIL TESCH E T M GLOGO DV CISA PRINC D LICHTEN
 Opis: Vavřínový věnec.
 Rv: Štít s orlicí a přilbicí a vavříny, nahoře hornoslezská orlice.
 Opis: MONETA NOVA ARGENTAE TESSCHINENSIS
 Mincovna: Skočov
 Reference: FrS 3065, Sa 86, Kop 119.52.803.d

TES165**TES166 Pětídukát 1650**

- Popis: Au, 17,45 g, 43,0 mm
 Av: Poprsí zepředu, bohaté oblečení se závojem a perlami.
 Opis: ELISA LVCRE D G IN SILE TESCH ET M GLO DVCIS PRIN D LICHT RŮŽICE
 Rv: Štít s hornoslezskou orlicí, nahoře knížecí klobouk, po stranách datum 16 - 50.
 Opis: SI DEVS PRO NOBIS QVIS CONTRA NOS
 Mincovna: Těšín
 Reference: FrS 3092, Sa 91, Kop 119.51.799.b

TES166**TES167 Destidukát 1650**

- Popis: Au, 33,41 g, 43,0 mm
 Av: Poprsí zepředu, bohaté oblečení se závojem a perlami.
 Opis: ELISA LVCRE D G IN SILE TESCH ET M GLO DVCIS PRIN D LICHT RŮŽICE
 Rv: Štít s hornoslezskou orlicí, nahoře knížecí klobouk, po stranách datum 16 - 50.
 Opis: SI DEVS PRO NOBIS QVIS CONTRA NOS
 Mincovna: Těšín
 Reference: KM 52, FrS 3091, Sa 90, Kop 119.51.799.c

TES167**Poznámka:**

mincovna Těšín 1642 – 1653
 mincovna Skočov 1643 - 1653

Valdštejnové

Erb pánů z Valdštejna

Albrecht z Valdštejna

Rod Valdštejnů patří k nejstarším českým panským a šlechtickým rodům u nás. Od roku 1758 používá rozšířené jméno po rodu svých zaniklým příbuzných, a to Valdštejnové – Vartenberkové.

Nebudeme se zde zabývat českými dějiny tohoto rodu, uvedem zde hlavně jejich nejznámějšího člena, který měl s mincovnictvím společného nejvíc a několika jeho příbuzných, kteří po sobě zanechali nějakou numismatickou památku.

Albrecht Václav Eusebius Valdštejn (1583 – 1634) byl český vojevůdce a politik, říšský kníže (1623), kníže frýdlantský (1624), vévoda frýdlantský (1626), meklenburský (1630), kníže hlohovský a zaháňský, vévoda zaháňský a hlohovský (1628). Byl osobností rodu Valdštejnů, která přesahovala rámec českých zemí.

Po studiích a cestách v cizině zahájil svou vojenskou kariéru, když v roce 1604 vstoupil do císařské armády. Před rokem 1609 konvertoval ke katolictví. Výhodně se poté oženil s Lukrecií, rozenou Nekšovou z Landeka a ovdovělou z Víckova. Jeho žena za šest let zemřela, a tak se stal jediným vlastníkem velkého majetku, především na Moravě. Byl podporovatelem císaře Matyáše a současně ve službách českých stavů. Tuto dvojí hru prakticoval po celý svůj život. Před „bitvou na Bílé hoře“ se postavil na stranu Ferdinanda II. a to se mu vyplatilo. Bojoval v armádě na císařově straně a postupně dosahoval stále vyšších funkcí. Díky této loajalitě k Habsburkům se zmocnil největšího panství v Čechách – smiřického - poručníctvím jeho posledního dědice. Skupoval ve velkém zkonfiskované statky, budoval si nádherné paláce v Praze, Jičíně a rozsáhlá dominia, stal se vévodou Meklenburským, Frýdlantským, Zaháňským a Hlohovským. Válčil úspěšně s protestantskými vojsky. Císařem byl zbavován velení armády, avšak vždy znovu povolován jako nepostradatelný vojevůdce. Titul císařského generalissima obdržel ke konci své kariéry.

Na popud obvinění z proticísařského spiknutí byl úkladně zavražděn v Chebu. Albrecht své současníky předčil v obchodním i tvrdě „podnikatelském“ směru. Chebská vražda dala vzniknout mýtu o šlechtetném a velkém vévodovi, avšak nemůže upřít ani veliké schopnosti, ani ctižádostivost, která se u něho pojila zároveň s bezohledností. Obdržení vévodský titul jej opravňoval k ražbě vlastních mincí. V letech 1626 – 1634 razil své mince v Jičíně a poté mezi roky 1629 – 1631 i v Zahání (Sauma – Jeltsch uvádí činnost zaháňské mincovny již od roku 1624). Jeho ražby byly jak pamětního a reprezentativního charakteru, tak i ryze praktické z důvodu udržování vlastní obrské armády. Razil jak běžné typy mincí stříbrných, tak zlaté dukáty a v Čechách zakázané zlaté rýnské. Zlaté ražby měly nižší rysoz než je běžné (972/1000 – dukáty, 760/1000 – zlaté). Podle numismaticky paní Nohejlové – Prátové mohly být tyto rýnské zlaté raženy v Eislebenu. Velké zbohatnutí umožňovala Albrechtu Valdštejnovi také osobní účast ve Witteho mincovním konsorciu.

VAL01 Půlkrejar jednostranný 1632

Popis: Ag, 0,49 g, 14,5 mm, rostoucí lev
Av: Tři erby v ploše. Nahoře datum 16 32.
Mincovna: Jičín
Reference: Nech 87, Doneb 4013

VAL02 Početní peníz 1628

Popis: Cu, 2,70 g, 23,0 mm, rytec Hanuš Rieger
Av: Erb s vévodskou korunou.
Rv: Sedmiřádkový text: RAITPFEN DER FVRS TLICH CAM MER DES H ERZOGTH VMS FRID LAND, řádka s arabeskou, po stranách datum 16 – 28.
Mincovna: Jičín
Reference: Doneb 4019, Pol 249, Wind 932

VAL03 Početní peníz 1630

Popis: Cu, 2,42 g, 23,0 mm, Killianský padělek
Av: Erb s vévodskou korunou.
Rv: Sedmiřádkový text, po stranách datum 16 – 30.
Mincovna: Jičín
Reference: Pol 251

VAL75

VAL76

VAL80 Desetidukát 1627

Popis: Au 986, slunce s paprsky a obličejem
Reference: Nech 11

VAL81 Desetidukát 1628

Popis: Au 986, slunce s paprsky a obličejem
Av: Poprší vévody vpravo. Dole datum 1628.
Opis: ALBERTVS D G DVX FRIDLA ET SAGA
Rv: Korunovaný oválný erb s horní rovnou hranou.
Opis: SACRI ROMANI IMPERII PRINCEPS
Mincovna: Jičín
Reference: Nech 31, Sa 18

VAL82 Desetidukát 1629

Popis: Au 986, 34,6 g, slunce s paprsky a obličejem
Av: Poprší vévody čelem.
Opis: ALBERTVS D G DVX FRIDLAN ET SAGAN
Rv: Korunovaný oválný erb s horní rovnou hranou, zdobený.
Opis: SACRI ROMANI IMPERII PRINCEPS 1629
Mincovna: Jičín
Reference: KM 34, Fr 134, Nech 49

VAL83 Desetidukát 1630

Popis: Au 986, 34,6 g, 42,0 mm, dva háky na cány, G-E
Av: Poprší vévody čelem.
Opis: ALBERTVS D G DVX MEGAP FRID ET SA PR VA
Rv: Korunovaný oválný erb s horní rovnou hranou.
Opis: COM SVER DO RO ET STARGAR 1630
Mincovna: Zaháň
Reference: Nech 116, FrS 2049, Kop 102.1.26

VAL84 Desetidukát 1631

Popis: Au 986, 34,6 g, 45,45 mm, rostoucí lev
Av: Poprší vévody čelem.
Opis: ALBERT D G DVX MEGA FRID ET SAG PR VAN
Rv: Korunovaný oválný erb s horní rovnou hranou, kolem řád zlatého rouha.
Opis: COM SVE DO ROS ET STARGAR 1631
Mincovna: Jičín
Reference: KM 65, Nech 73, Doneb 4007, Berger 1925

VAL81

VAL82

Windischgrätzové

Erb Windischgrätzů

Windischgrätzové jsou rakouským šlechtickým rodem původem ze Štýrska. První zmínky jsou ve 13. století. Jejich původním sídlem bylo panství Windisch - Graetz (dnešní Slovenj Gradec ve Slovinsku), později vlastnili řadu statků ve Štýrsku a dalších rakouských zemích. V roce 1557 obdrželi říšský hraběcí titul. V 17. a 18. století rod získal některé statky v Čechách (Červená Lhota, Přerov). Trvalé se usadili v Čechách až koncem 18. století, kdy získali v soudní při vlastnictví panství Tachov a Štěkeň. Poté v Čechách nakupovali další statky (Kladruby) a v roce 1945 patřili k významným vlastníkům pozemků v Československu.

První příslušník rodu, který obdržel hraběcí titul, byl svobodný pán Gotlieb a jeho syn hrabě **Leopold Viktor Johann** (1686 – 1746), který za významné služby pro habsburského Karla VI. obdržel v roce 1730 velký palatinát, jenž byl spojen i s právem ražby vlastních mincí. Toho využil v letech 1732 a 1733.

WIN01 Tolar 1732

Popis: Ag, 20,14 g, 43,0 mm, B
Av: Poprsí hraběte vpravo.
Opis: LEOPOLD VICT IO S R I COMES A WINDISCHGRATZ
Rv: Erb se třemi přílboemi a klenoty dřív po stranách psi.
Opis: S C M CONS STATUS INT & HAERED PER STYR SUP STAB PRÆFECTUS 1732
Mincovna: Vídeň
Reference: KM 5, Dav 1202, Holzm 107, Wind 944, Doneb 4034

WIN01

WIN02 Dukát 1732

Popis: Au, 3,46 g, B
Av: Poprsí hraběte vpravo.
Opis: LEOPOLD VICT IO S R I COMES A WINDISCHGRATZ
Rv: Erb se třemi přílboemi a klenoty dřív po stranách psi.
Opis: S C M CONS STATUS INT & HAERED PER STYR SUP STAB PRÆFECTUS 1732
Mincovna: Vídeň
Reference: KM 6, Fr 906, Holzm 108, Wind 943

WIN03 Dukát 1733

Popis: Au, 3,45 g, 21,5 mm, B
Av: Poprsí hraběte vpravo.
Opis: LEOPOLD VICT IO S R I COMES A WINDISCHGRATZ
Rv: Erb se třemi přílboemi a klenoty dřív po stranách psi.
Opis: S C M CONS STATUS INT & HAERED PER STYR SUP STAB PRÆFECTUS 1733
Mincovna: Vídeň
Reference: Holzm 108, Wind 945, Doneb 4033

Žižkové z Trocnova

Erb Jana Žižky z Trocnova

Jan Žižka z Trocnova

Žižkové z Trocnova byl starým českým vladýckým rodem. Svůj predikát odvozuje po tvrzi Trocnov v Jižních Čechách. První zmínky se datují někdy kolem roku 1350. Po husitských válkách jsou dějiny tohoto rodu nejasné.

Jan Žižka z Trocnova a Kalicha (cca 1380 – 1424) patřil k českým zemanům. Byl největším českým husitským vojevůdce. Stál na straně kališníků v boji proti katolické církvi a katolické šlechtě. Proslavil se mnoha vítěznými bitvami proti křížáckým katolickým vojskům. V roce 1422 obdržel titul rytíře. Při tažení proti moravským katolickým stavům onemocněl u Přibyslavi smrtelnou nemocí a zemřel.

ZIZ01 Medaile klípa 1874

- Popis: Br, 22,8 g, 34,0 mm
Av: Poprsí s helmou a palčátem čelem.
Opis: SLOVEM K NÁRODU – MEČEM NA VRAHA
Rv: Pomník Jana Žižky. Dole datum: 1874
Opis: POMNÍK JANA ŽIŽKY U PŘIBYSLAVI
Reference: Doneb 4067
Poznámka: V upomínku otevření Žižkova památníku na Přibyslavi.
Varianta v cínu – Sn, 9,67 g, 29,0 mm – Doneb 4068

ZIZ02 Medaile klípa 1877

- Popis: Br, 20,65 g, 29,5 mm, A. Haberle
Av: Poprsí s čepicí vpravo.
Opis: JAN ŽIŽKA Z TROCNOVA DNE 26. SRPNA 1877 Dole malí: A.HABERLE
Rv: V kruhu erb města Tábor.
Opis: NA PAMÁTKU ODHALENÍ POMN ŽIŽKOVA V TÁBOŘE
Reference: Doneb 4071
Poznámka: K odhalení Žižkova pomníku v Táboře.
Varianta v cínu – Sn, 7,0 g, 27,0 mm – Doneb 4072

ZIZ03 Medaile klípa 1884

- Popis: Br, 15,36 g, 31,5 mm
Av: Poprsí s helmou a palčátem čelem.
Opis: SLOVEM K NÁRODU – MEČEM NA VRAHA
Rv: V rámečku šestřádkový text: PRVNÍ NÁRODNÍ SLAVNOST NA ŽIŽKOVĚ 18 24/8 84
Reference: Doneb 4069
Poznámka: První národní slavnosti na Žižkově u Prahy.

ZIZ04 Medaile 1884

- Popis: Br, 18,0 g, 29,5 mm
Av: Poprsí s helmou a palčátem čelem.
Opis: SLOVEM K NÁRODU – MEČEM NA VRAHA
Rv: V rámu složeném ze tří oblouků a tří špičatých rohů šestřádkový text: PRVNÍ NÁRODNÍ SLAVNOST NA ŽIŽKOVĚ 18 24/8 84
Reference: Doneb 4070